

ผลของการสอนรายบุคคลที่บ้านต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

นางสาวมยุรี เนียมหลวง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-3412-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12123๕910

THE EFFECT OF INDIVIDUALIZED HOME – BASED INSTRUCTION ON
SELF – CARE BEHAVIORS OF TYPE 2 DIABETIC PATIENTS

Miss Mayuree Niamloung

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-3412-3

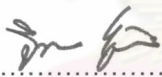
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการสอนรายบุคคลที่บ้านต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วย
โรคเบาหวานชนิดที่ 2
โดย นางสาวมยุรี เนียมหลวง
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม รอดคำดี

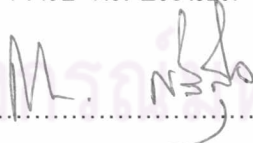
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุข)

มยุรี เนียมหลวง: ผลของการสอนรายบุคคลที่บ้านต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 (THE EFFECT OF INDIVIDUALIZED INSTRUCTION ON SELF-CARE BEHAVIORS OF TYPE 2 DIABETIC PATIENTS) อ.ที่ปรึกษา: ผศ. ดร. ประนอม รอดคำดี, 108 หน้า. ISBN 974-17-3412-3

การวิจัยกึ่งทดลองนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้านกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มารับบริการตรวจรักษาที่ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลบ้านไร่ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 22 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยกำหนดให้ทั้ง 2 กลุ่มมีความคล้ายคลึงกันในด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา กลุ่มทดลองได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้าน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แผนการสอนรายบุคคลที่บ้าน เรื่องการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการใช้ยาลดระดับน้ำตาลในเลือด คู่มือการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการดูแลตนเองเท่ากับ .79 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐาน ความเบี่ยงเบนควอไทล์ และใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภายหลังได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้านดีกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มที่ได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้านดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา.....การพยาบาลศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2546.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4377585036: MAJOR: NURSING EDUCATION

KEY WORD: INDIVIDUALIZED HOME-BASED INSTRUCTION / SELF – CARE BEHAVIORS / TYPE 2 DIABETIC PATIENTS

MAYUREE NIAMLONG: THE EFFECT OF INDIVIDUALIZED HOME-BASED INSTRUCTION ON SELF – CARE BEHAVIORS OF TYPE 2 DIABETIC PATIENTS. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. BRANOM RODCUMDEE, Ph.D., 108 pp. ISBN 974-17-3412-3

The purposes of this quasi-experimental research were to compare self-care behaviors between type 2 diabetic patients group who received individualized home-based instruction and type2 diabetic patients who received routine instruction. Research samples were 22 type 2 diabetic patients who attending at Banri Community Health Promotion Center Dumnurnsadouk, Ratchaburi Province. Samples were randomly assigned into two groups. Both groups were equally assigned by gender, age and education level. The experimental group received individualized home-based instruction. The control group received routine instruction. The research instruments were developed by the researcher, which were individualized home-based instruction about dietary control, exercise and oral antidiabetic drugs using, self-care manual for diabetic patients and interview form for self-care behaviors of type 2 diabetic patients. The instuments were tested for content validity by the group of experts and reliability of self-care behaviors interview form was .79. The data were analyzed by using Median, Quartile deviation and The Wilcoxon Signed Ranks Test.

The major findings were as follows:

1. Self-care behaviors of type 2 diabetic patients after received individualized home-based instruction was significantly better than before, at .05 level.
2. Self-care behaviors of type 2 diabetic patients group who received individualized home-based instruction was significantly better than type 2 diabetic patients who received routine instruction, at .05 level.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Field of study.....Nursing Education.....Student's signature.....*Mayuree Niamlong.*
 Academic year.....2003.....Advisor's signature.....*Branom Rodcumdee*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเอาใจใส่ ให้ความรู้ คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนเป็นกำลังใจและเอื้ออาทรต่อผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น เป็นกำลังใจ และมอบสัมผัสนับอุ้มให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนเสียสละเวลาอันมีค่าเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุขิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นทางด้านสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญวัชรชัย ที่กรุณาให้คำปรึกษา เป็นกำลังใจ และมอบสัมผัสนับอุ้มให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกวร จิตปัญญา อาจารย์ ดวงแข พิทักษ์สิน อาจารย์ พิษณายวีร์ สิงห์ปัญจนที และคุณโฉมยง เหลลาชาติ ที่กรุณาสละเวลาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ขอขอบพระคุณ นายแพทย์ สุรติ เล็กอุทัย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลดำเนินสะดวก ที่กรุณามอบโอกาสในการเรียนรู้อันยิ่งใหญ่ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานผู้ป่วยนอก และเจ้าหน้าที่คลินิกโรคเบาหวาน โรงพยาบาลดำเนินสะดวก และโรงพยาบาลโพธาราม ตลอดจนหัวหน้าสถานีนามัย เจ้าหน้าที่สถานีนามัยตำบลดอนคลัง และสถานีนามัยตำบลบ้านไร่ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลืออย่างยิ่งในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และขอขอบพระคุณ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินวิจัยเป็นอย่างดี งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนบางส่วนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องทุกท่าน ที่เข้าใจและคอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ร่วมรุ่นทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

มยุรี เนียมหลวง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเบาหวานชนิดที่ 2.....	11
2.2 พฤติกรรมการดูแลตนเองที่สำคัญของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2.....	12
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลตนเองของ Orem (2001).....	15
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนรายบุคคล.....	17
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
3.5 แผนผังการดำเนินการทดลอง.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	62
5.1 สรุปและอภิปรายผล.....	63
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	66
รายการอ้างอิง.....	67
ภาคผนวก.....	73
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	74
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	76
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
ภาคผนวก ง คะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง.....	103
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	108

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายคู่.....	33
2. จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส.....	34
3. จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามความเพียงพอ ของรายได้ ระยะเวลาในการเป็นโรคเบาหวาน ระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า และน้ำหนักตัว.....	35
4. ค่ามัธยฐาน และความเบี่ยงเบนควอไทล์ของคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวม ของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้าน.....	50
5. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้าน.....	51
6. ค่ามัธยฐาน และความเบี่ยงเบนควอไทล์ของคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้าน จำแนกเป็นรายด้าน.....	52
7. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการควบคุมอาหารของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้าน.....	53
8. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกายของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้าน.....	54
9. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการใช้ยาลดระดับน้ำตาลในเลือด ของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้าน.....	55
10. ค่ามัธยฐาน และความเบี่ยงเบนควอไทล์ของคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวม ของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภายหลังการสอน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอน รายบุคคลที่บ้านกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ.....	56
11. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภายหลังการสอน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้าน กับกลุ่มที่ได้รับ การสอนตามปกติ.....	57
12. ค่ามัธยฐาน และความเบี่ยงเบนควอไทล์ของคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภายหลังการสอน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนรายบุคคล ที่บ้านกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ จำแนกเป็นรายด้าน.....	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการควบคุมอาหารของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภายหลังการสนทนาระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้านกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ.....	59
14. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกายของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภายหลังการสนทนาระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้านกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ.....	60
15. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการใช้ยาลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภายหลังการสนทนาระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนรายบุคคลที่บ้านกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ.....	61

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย